

Fällinge-Nygård

Arkeologisk utredning etapp 1 inför byggnation av VA-
ledning, Villstad socken i Gislaveds kommun, Jönköpings
län

Fällinge - Nygård

Arkeologisk utredning etapp 1 inför byggnation av VA-ledning, Villstad socken i Gislaveds kommun, Jönköpings kommun, Jönköpings län

Rapport, foto och ritningar: Jörgen Gustafsson
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2007/04833.

ISSN: 1103-4076

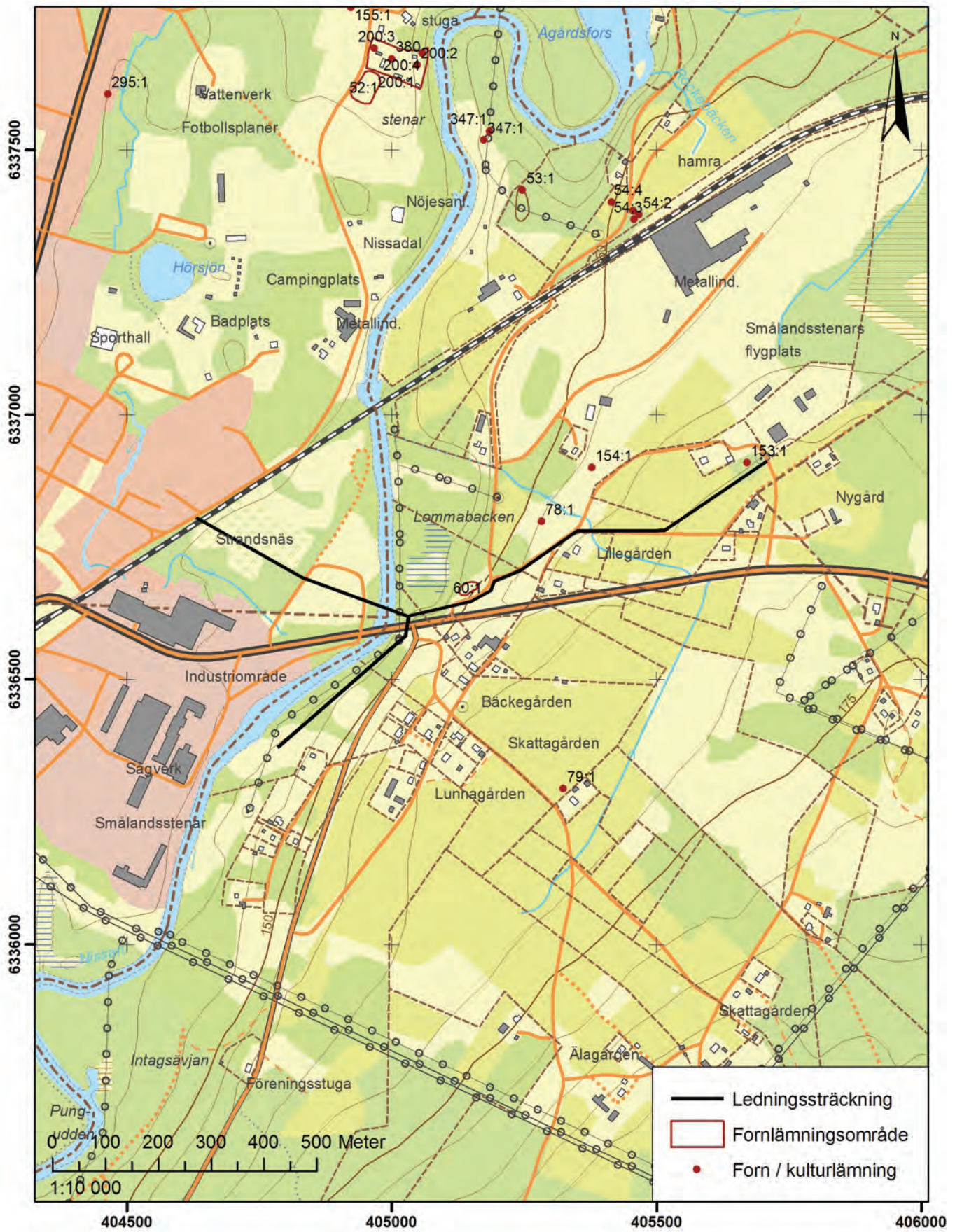
© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2012

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Resultat.....	6
Sammanfattning.....	6
Åtgärdsförslag.....	7
Administrativa uppgifter.....	8

Bilagor

Bilaga 1. Karta över utredningsområdet med lokalerna utmärkta

FIGUR 1. Utdrag ur den digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Inledning

Jönköpings läns museum genomförde under oktober månad 2011 en arkeologisk utredning på fastigheten Nygård 2:1 m.fl. med anledning av planerad byggnation av VA-ledning. Sträckan omfattade ca 1600 meter och beställare var Gislaveds kommun.

Fält- och rapportansvarig var Jörgen Gustafsson, Jönköpings läns museum.

Målsättning och metod

Syftet med utredningen var att ta reda på om det fanns fasta forn- eller kulturlämningar inom utredningsområdet som inte var kända sen förut. Uppdraget genomfördes genom en okulär fältinventering av området samt att nyare och äldre kart- och arkivmaterial granskades. Nypåträffade lämningar har mätts in med handburen GPS.

Topografi

Gnejs är den dominerande bergarten i området. I dalbotten längs med Nissan dominerar isälvsavlagringar medan den i Småland allt dominerande moränen tar vid i sluttningarna på ömse sidor om ådalen. Topografin kring Nissans dalgång utgörs av en sandig slätt ned mot ån. En del mindre mossar finns även inom åns närområde samt en och annan korvsjö. Öster om Nissan stiger terrängen från ca 140 m.ö.h. vid ån och upp mot ca 180-200 meter öster om byn Fällinge. Stora sammanhängande mossområden finns från Villstad i norr till förbi länsgränsen i söder. De stor områdena med mossar och moras begränsar den huvudsakliga odlingsbygden till områdena ca 1,5 km öster och väster om Nissan, där också det huvudsakliga fornlämningsbeståndet finns.

Fornlämnings- och kulturmiljö

I ledningens närhet, ca 200 m väster om Lillegården, ligger ett gravfält (RAÄ 60) bestående av sju klumpstenar och ytterligare ett tiotal friliggande stenar. Ca 100 meter nordväst om Lillegården ligger en plats där det finns uppgift om högggravfält (RAÄ 78). Enligt fornminnesregistret finns idag inga synliga spår men på laga skifteskartan från 1844 finns de markerade som femton ringar. Gravfältet finns även omnämnt i Meddelanden från Norra Smålands fornminnesförening, årgång 1926. 150 meter norr om Lillegården ligger en fornlämning (RAÄ 153) som är registrerad som ”höglignande lämning”. Högen är ca 8 meter i diameter och avplanad på toppen. Ytterligare ett röse (RAÄ 79) finns registrerat ca 450 söder om Lillegården.

Resultat

Vid inventering av ledningssträckningen bedömdes området kring den södra delen som ett troligt område för förhistoriska boplatser (Id 1), då framförallt från stenålder. Bedömningen görs utifrån de topografiska förutsättningarna och närheten till Nissan. Vi vet sen tidigare att det finns flera registrerade stenåldersboplatser längs Nissan i området kring, och ovanför Smålandsstenar och Gislaved.

Området längs den östra delen av ledningen bedömdes som läge för förhistorisk boplatser (Id 4). Detta på grund av det relativt stora antalet gravar och gravfält från järnålder som finns i närheten, samt utifrån de topografiska förutsättningarna.

Längs ledningens östra del ligger två gravfält, RAÄ 60:1 och 78:1. Gravfältet 60:1 ligger ca 20 meter från ledningsdragningen, dock på motsatt sida om vägen i förhållande till VA-ledningen. Trots att marken kan vara omrörd i samband med vägbygget bör schaktövervakning ske vid grävandet. RAÄ 78:1 är ett överplöjt högggravfält och ligger ca 60 meter nordväst om ledningen vilket även i detta fall medför bevakning i form av schaktövervakning.

Övrig kulturhistorisk lämning, 153:1, höglignande lämning, ligger på ett impediment direkt norr om ledningen i dess östligaste del. Enligt kartunderlaget från länsstyrelsen ska ledningen grävas genom impedimentets södra del. Vi föreslår att ledningen läggs i åkern söder om impedimentet för att inte riskera att komma för nära.

Sammanfattning

Jönköpings läns museum genomförde under oktober månad en arkeologisk utredning på fastigheten Nygård 2:1 m.fl. med anledning av planerad byggnation av VA-ledning. Sträckan omfattade ca 1600 meter och beställare var Gislaveds kommun.

Två boplatslägen identifierades, en på sträckningens södra del (Id 1) och en på den östra delen (Id 4).

Vid två tillfällen passerar ledningen två olika gravfält (RAÄ 60 och 78) varför dessa områden bör förundersökas.

Åtgärdsförslag

För utredningsresultaten föreslås följande åtgärdsförslag, se även tabellen.

- Boplatslägena Id 1 och 4 bör gå vidare till arkeologisk utredning etapp 2 om de berörs.
- För fornlämningsområdena intill kända, sedan tidigare registrerade, gravfält Id 2 och 3 föreslås arkeologisk förundersökning.
- Vid övrig kulturhistorisk lämning, 153:1, höglignande lämning, skall ledningen läggas i åkern söder om impedimentet för att inte riskera att komma för nära

Länsmuseet har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslagen.

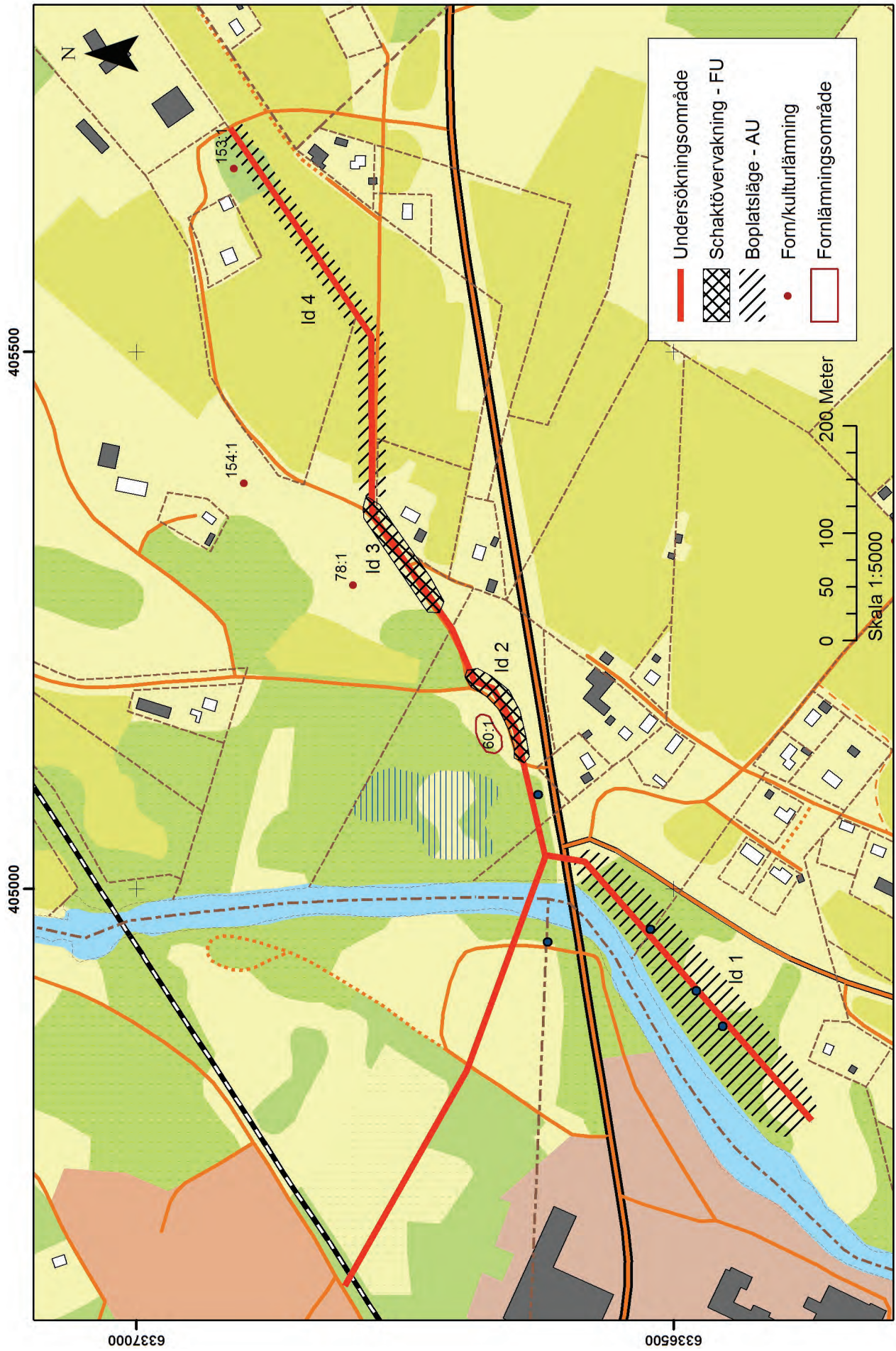
Objekt nr /RAÄ nr	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag
Id 1	Boplatsläge	Troligt område för förhistoriska boplatser (Id 1), då framförallt från stenålder. Bedömningen görs utifrån de topografiska förutsättningarna och närheten till Nissan. Vi vet sen tidigare att det finns flera registrerade stenåldersboplatser längs Nissan i området kring, och ovanför Smålandsstenar och Gislaved.	Bevakas	Arkeologisk utredning etapp 2
RAÄ 60:1 /Id 2	Gravfält	Gravfältet 60:1 ligger ca 20 meter från ledningsdragningen, dock på motsatt sida om vägen i förhållande till VA-ledningen. Trots att marken kan vara omörd i samband med vägbygget bör schaktövervakning ske vid grävandet	R	Arkeologisk förundersökning
RAÄ 78:1 /Id 3	Gravfält	RAÄ 78:1 är ett överplöjt höggravfält och ligger ca 60 meter norr om ledningen. Schaktövervakning bör ske vid grävandet	Uppgift om	Arkeologisk utredning etapp 2 alt. arkeologisk förundersökning
Id 4	Boplatsläge	Området längs den östra delen av ledningen bedömdes som läge för förhistorisk boplatser (Id 4). Då framförallt i samband med de gravar och gravfält från järnålder som finns i närheten, samt utifrån de topografiska förutsättningarna.	Bevakas	Arkeologisk utredning etapp 2
RAÄ 153:1	Höglignande lämning	Den höglignande lämningen ligger på ett impediment direkt norr om ledningsdragningen i dess östligaste del. Enligt kartunderlaget från länsstyrelsen ska ledningen grävas genom impedimentets södra del. Vi föreslår att ledningen läggs i åkern söder om impedimentet för att inte riskera att komma för nära..	Ökhl	Se Id 4

TABELL 1. Tabell över tidigare kända forn- och kulturlämningar samt boplatslägen.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-5416-11
Länsstyrelsens beslutsdatum: 2011-10-24
Jönköpings läns museums dnr: 290/11
Beställare: Gislaveds kommun
Fält- och rapportansvarig: Jörgen Gustafsson
Fältarbetstid: 2011-10-11
Län: Jönköpings län
Kommun: Gislaveds kommun
Socken: Villstad socken
Fastighetsbeteckning: Nygård 2:1 m.fl.
Belägenhet: 5D 8b
Koordinater: x6336687 y405197
Koordinatsystem: Sweref 99
Undersökningsyta: 1600 meter

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Jönköpings läns museum genomförde under oktober månad 2011 en arkeologisk utredning etapp 1 i samband med planerad byggnation av VA-ledning på fastigheten Nygård 2:1 m.fl. Boplatslägen och områden med närhet till befintliga gravfält påträffades.

